

Opsteker voor Kerk en wetenschap

Katholiek Nieuwsblad, 18 oktober 2012

door dr. Lambert Hendriks, docent moraaltheologie aan het grootseminarie Rolduc

[KatholiekNieuwsblad](#)

De toekenning van de Nobelprijs voor Geneeskunde aan John Gurdon en Shinya Yamanaka is een opsteker voor het respect voor het menselijk leven – en voor de Kerk die daar al die tijd voor opkwam.

Wanneer grote doorbraken op medisch gebied te maken hebben met cel-technologie, dan is dat voor gelovige mensen meestal geen reden voor enthousiasme. De technische mogelijkheden die in de loop van de tijd zijn ontwikkeld op medisch gebied zijn groots, maar hebben vaak een schaduwzijde. De Nobelprijs voor Geneeskunde voor 2012 laat zien dat het ook anders kan. John Gurdon en Shinya Yamanaka krijgen deze prijs binnenkort samen “voor de ontdekking dat volwassen cellen opnieuw kunnen worden geprogrammeerd, zodat ze ‘pluripotent’ worden”.

Herprogrammeren

Door die ontdekking kan men een volwassen cel opnieuw laten uitgroeien tot wat voor soort cel ook. Volgroeide cellen kunnen zo worden ‘geherprogrammeerd’. Dit is o.a. belangrijk bij het bestuderen en bestrijden van ziektes waarbij de afbraak van cellen een rol speelt, en bij het ontwikkelen van medicijnen tegen bijvoorbeeld de ziekte van Parkinson. Ook al is een toepassing waar patiënten direct baat bij hebben nog ver weg, toch is deze doorbraak van levensbelang: en nog wel veel meer dan nu al lijkt.

Hoge prijs

Wat in de berichten over deze verdiende Nobelprijs namelijk zelden naar voren komt, is dat het onderzoek naar ziektes en medicijnen van dergelijke aard tot nu toe vaak een bijzonder hoge prijs had. Men werkt immers al langer met cellen die zich vrij kunnen ontwikkelen tot welke lichamelijke cel dan ook, maar dat zijn dan vooral ‘embryonale stamcellen’. Die zijn uit zichzelf nog helemaal onbepaald – en daarom gewild. Om ze voor medische doeleinden te gebruiken moet echter wel een menselijk embryo worden opgeofferd. Dit maakt het gebruik van deze stamcellen zeer afkeurenswaardig.

Rol van de Kerk

Voor de katholieke Kerk heeft zich steeds zeer verzet tegen het gebruik van embryonale stamcellen. In 2008 gaf verscheen het document *Dignitas personae* (‘De waardigheid van de persoon’), waarin het gebruik van embryonale stamcellen afgekeurd wordt. Men mag immers nooit de genezing van mensen proberen te bereiken door de dood van embryo’s, aan wie net zo goed de waardigheid van een mens toekomt. Ook de Amerikaanse bisschoppen verzetten zich, maar konden niet voorkomen dat president Obama in 2009 weer opnieuw embryonaal stamcelonderzoek subsidieerde. Door de nieuwe techniek kunnen de mogelijkheden van zo’n embryonale stamcel nu nagebootst worden, zonder dat het embryo’s het leven kost.

Goed nieuws

Genoemde ontdekking is dus bijzonder goed nieuws voor de medische wereld, maar vooral ook voor het respect voor het menselijk leven en voor de Kerk die er al die tijd voor opkwam. In de publieke opinie lijkt de houding van de Kerk in ethische discussies nogal eens een rem op de vooruitgang. Nu wordt ook eens de andere kant zichtbaar. Na een jarenlange lobby tegen het gebruik van embryonale stamcellen en vóór het zoeken naar onschadelijke vormen van cel-technologie, lijkt nu er eindelijk een oplossing te zijn.

Motivatie

Het is moeilijk in te schatten hoe het zonder dit tegengeluid van o.a. de Kerk zou zijn gelopen, maar het is niet

ondenkbeeldig dat men het minder nodig zou hebben geacht alternatieven te vinden voor het 'gebruiken' van embryo's. Een juiste medische ethiek is dus heel duidelijk geen rem op de ontwikkeling, maar de motivatie voor het zoeken naar goede oplossingen.

Kanttekening

De doorbraak is dus lovenswaardig. Het is een geweldige vooruitgang dat men dezelfde resultaten lijkt te kunnen bereiken, zonder dat dit ten koste gaat van menselijk leven. Een kleine kanttekening is echter op zijn plaats. Het ingrijpen in het biologisch leven op het niveau van genen en cellen brengt veel risico's met zich mee, waar men zich terdege van bewust moet zijn. Steeds is de vraag of het wel verantwoord is deze risico's te lopen. We hebben als mens de taak ons leven steeds beter te leren kennen en de mogelijkheden te gebruiken die God ons geeft. De grens ligt echter bij de maakbaarheid van het leven, die ons nu eenmaal nooit toekomt. Terecht wees een lid van de Nobelprijs-commissie er in een interview op dat deze ontdekking weliswaar ethische problemen oplost, maar dat er mogelijk weer nieuwe opduiken. Zolang we hier steeds op bedacht zijn, mogen we nu heel blij zijn dat met deze ontdekking recht wordt gedaan aan de waardigheid van het menselijk leven in ieder moment van zijn bestaan.

Overgenomen met toestemming van Katholiek Nieuwsblad